

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafova ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnistvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Dolenjci! Belokranjci! Možje volilci!

Dne 18. oktobra 1910 Vas kliče politična zavednost in volilna dolžnost na volišče. Treba Vam je izbrati poslanca, ki bo neustrašeno zastopal Vaše koristi in pravice v državnem zboru na Dunaju.

Dolenjskemu in belokranjskemu kmetu je treba izdatne državne podpore, da se dvigne v gospodarskem in vsakem drugem oziru. Kmet mora postati zopet gospodar na svojih tleh!

Uspešno pa Vas more v državnem zboru zastopati samo tisti, ki Vas pozna in ki ima srce za potrebe in trpljenje svojih rojakov. Ta mož dela in vztrajnosti je Vaš rojak

Engelbert Gangl,

deželni poslanec v Idriji.

On je vreden Vašega zaupanja. Njemu dajte svoje glasove. Ne dajte se pregovoriti od nikogar. Mislite s svojo glavo! Ne hlapčujte nikomur, ampak delajte po svojem prepričanju! Bodite neodvisni, kakor je neodvisen Vaš kandidat!

Dolenjska naj vstane v novo življenje!
Bela Krajina bodi neodvisna!

Zato pa naj zapiše vsak na glasovnico ime Vašega neodvisnega kandidata, ki je:

Engelbert Gangl,

deželni poslanec.

Njega volite vsi!

Volitve na Dolenjskem.

Možje volilci!

Tako krvavo se še nihče ni norčeval iz vas kakor dr. Šusteršič v zadnjem volilnem oklicu v »Dol. Novicah«. On vas nazivlja može, v tistem času, ko najmočnejši njegovi pristaši — duhovniki — po vsem Slovenskem pritiskajo na vaše žene, ki imajo bolj mehka srca, da naj vplivajo na vas, da volite Jarca. Ženo priznavajo za tisto, ki ima komandirati v hiši, vas pa zaničljivo imenujejo — može. Ženi zaukazujejo v spovednici, da naj vam odreče izpolnjevanje zakonskih dolžnosti, če ne boste volili po njeni, oziroma župnikovi volji.

Večina izmed vas je zrastle in ostala v svojem rojstnem kraju. Vsakega človeka daleč naokoli dobro poznate, znana vam je zgodovina vsakega in o vsakem prav dobro veste, če in koliko mu je zapupati. Pa pride par dni pred volitvami mlad kaplan naravnost iz lemenata in vam hodi priporočati in vsiljevat kakega kandidata, ki ga navadno niti ne pozna. Ali ne kaže dr. Šusteršič s takim postopanjem, da vas ne smatra za može?

Če se hoče kdo ženiti ali omožiti, mora vprašati župnika, če sme vzeti to ali ono dekle, tega ali onega fanta. Če se mu narodi otrok, mora vprašati, on, svobododen mož, župnika, kako ime sme dati otroku. Če župniku to ime ne prija, zbere vam kar po svoji volji drugo ime. Osobito nezakonskim otrokom dajejo včasih taka čudna in zveržena imena, da nosijo ta imena vse življenje kot madež in znak nezakonskega rojstva. Vi, ki vas zdaj dr. Šusteršič porogljivo nazivlja »može«, ne smete stati v cerkvi, ki ste jo vi sezidali, kjer bi hoteli. Izpred altarja te nahruli župnik ali mlad kaplan: »Ti, Urbanovčev Jože, ali ti nisem že tolikokrat povedal, da za vrati ne smeš stati?« Človek bi mislil, da je ta — recimo — Urbanovčev Jože kak mlad fant, ki še ni bil na naboru, ker ga duhovnik kar tiče. Ko se pa ozremo, vidimo, da zardeva od sramote čez 50 let star možak, z že nekoliko sivimi lasmi, možak, ki je eden najboljših gospodarjev. Ali se tako dela z možmi? Na kor sme iti le, komur župnik to dovoli, zaplesati ne smeš na svatovščinah in cerkvenih prošenjih, botra ne smeš vzeti, ki bi ga ti rad, marveč ti ga izbere kar duhovnik. Mašo bere, kadar se mu ljubi, kar po več dni ga ni doma; ti kmet pa v tem času, ko se peha duhovnik za politiko in za kraljestvom tega sveta, ne smeš ne umreti, ne poroda imeti v hiši. Na tihem se še pridusi kak kmetič, ki čuti na ramenih težko pezo duhovniškega tiranstva, češ, da duhovnik in vaški bik morata biti vedno doma, toda ves odpor mu ne pomaga nič, ker je osamljen.

Poglejte kmetje! Vaše hiše so po večini siromašne, lesene, deloma razpadle, župnišča pa se dvigajo med vašimi hišami, kakor gradovi, in vendar ste vi sezidali ta župnišča s celimi vrstami sob — za enega človeka, vas je po 5—10, pa imate dve nizki zadubli sobi. Župnik ima po lepili tleh lepe mehke preproge, vaši otroci hodijo tudi pozimi bosi in v sami srajci po mrzlih ilovnatih tleh, ali pa po takozvanem »ješterlu«. Župnik se trikrat do petkrat masti z mesom, pečenko, kuretino, ali bog ve s čim še — vi kmetje ne pojedete drugače nobene kokoši, kakor če je kak človek bolan v hiši, ali pa če je kokoš bolna; vse gre za davke, vse za bero. Vi od ranega jutra pa do poznega večera garate ob vsakem vremenu, ob vročini in mrazu, na polju, v vinogradu, v gozdu. S svojimi žulji redite v župnišču tiste, ki vas komandirajo, ki vas žalijo in sekirajo, ki odločujejo o tem, kako ime naj ima kdo, kdaj sme k spovedi, k birmi, kdo sme biti boter, kdo in s kom se sme poročiti, kje in kdaj sme biti v cerkvi, kdaj se sme jokati in kdaj se sme smejati, kdaj mora biti žena možu pokorna in kdaj ga sme kaznovati s tem, da mu pokorščino odreče, koliko otrok sme biti pri eni hiši, kdaj sme kdo zboleti, kdaj umreti in za kakšno ceno v nebesa priti. Vi, kmetje, ste zgradili cerkve, nakupili zvonove, klopi, orglje itd. Vaše je vse to. Vi, kmetje, plačate cerkovnika in župnika. Kadar bi imelo zvoniti mrliču, bi morali vi, kmetje, odločati, kdaj in s kolikimi zvonovi, ki so vaša last, sme zvoniti od vas plačani cerkovnik. Pa vendar, sramota je za može, župnika greste ponižno in boječee prositi, da naj dovoli cerkovniku zvoniti, — pa še mastno morate plačati zvonjenje. Cerkevne klopi ali stole ste vi, kmetje, nakupili, vaše so, pa morate leto za letom plačevati, če hočete dobiti dovoljenje, da sedite v njih. Duhovniki so plačani od države iz verskega zaklada, pa jim morate vsako najmanjše opravilo še posebej plačati: krst, vpeljevanje, poroko, mašo, da še celo izpraševanje in vsak očenaš posebej se mora plačati. Vrhutega jim dajete pa še bero. In vendar ima župnik sam dostikrat večje posestvo, nego kdo izmed vas z mnogobrojno družino. — Premislite vse to in povejte, ali ste res še svobodni može, ali ste bolj zaslužnjeni, kakor ob času tlake in desetine. Takrat ste po postavi morali tlačaniti, zdaj ste pa prostovoljno v tem suženjstvu.

Možje volilci! Jarc je kandidat stranke duhovščine, takozvane vseslovenske ljudske stranke. Zove se pa tako zato, ker je to stranka, ki živi od vsega slovenskega ljudstva, oziroma od njegove prevelike ponižnosti in od prevelikega spoštovanja do politikujočih duhovnikov. Jarc bo deloval za to, da se vas bo še bolj zaslužnilo, deloval bo na to, da se dvigne deželna naklada za 40 odstotkov, torej pri vsaki kroni za 40 vinarjev, deloval bo za to, da se dovoli za napravo bojnih ladij in topov 400 mili-

jonov kron, da se vam šole utesnijo in da boste morali pošiljati svoje otroke daleč v mesto v šolo, če se vam bo sploh milostno dovolilo, da smete otroke sploh v šolo dati. Jarc je tisti, ki bo vzrok, če se preseli naš dolenjski primarij dr. Defranceschi v Gorico in če boste morali težko bolne in operacije potrebne bolnike pošiljati dolgo pot v Ljubljano, da vam med potjo lahko umro. Jarc in njegova stranka so krivi, da se že zdaj težke operacije v bolnišnici v Kandiji ne izvršujejo več, ker je drugi zdravnik vsled neznosnih razmer odpovedal službo, pri težkih operacijah pa morata biti dva zdravnika.

Naš kandidat Engelbert Gangl je vzrastel iz kmečkega stanu. Kdo ni poznal njegovega blagega očeta, pred kratkim v Metliki umrlega Gangla? Gangl je po poklicu učitelj in ve, kaj sta trud in trpljenje. Potegoval se bo za to, da se tudi vam, kmetje, prizna, da ste po božji podobi ustvarjeni in tedaj toliko vredni, kakor uradnik, kakor župnik. Če vam dete umira, vam takisto poka srce, kakor visokemu uradniku ob taki priliki; če je žena na porodu, trpi ravno toliko, kot najblagorodnejša gospa; če vam krepkega sina v vojski ustrelje, trpiš li ti kmet manje, kot kdo drug? Gangl bo zastopal stališče, da smo v zasebnem življenju in v javnosti prav vsi enaki. Uradnik je gospod v pisarni, duhovnik v cerkvi, kmet pa na svojem zemljišču ravno tak gospod. Kakor kmet duhovniku ne ukazuje, kaj naj bere pri maši in pri katerem oltarju naj jo služi, tako duhovnik nima zapovedovati kmetu, koga naj voli, in kmetici, kdaj naj bo možu pokorna. Kadar duhovnik kaj takega zahteva, takrat je politik tujec. Takrat ga zapodite z mokro cunjjo, pa mu povejte, da mu ne gre za vero, ampak za bero. Niste mu dolžni kazati, koga ste zapisali na glasovnico. Če bo kdo to zahteval, recite, da vam je sam dr. Šusteršič rekel, da ste možje in da kot mož že sami veste, koga boste volili. Če vi ne pokažete glasovnice, ne bo nikdar nikoli nihče izvedel, koga ste volili, ker je volitev tajna. Kdor bi le skušal izvedeti, bi bil kaznovan, kakor imaste napisano na izkaznicah v § 11. Glasovnica nima niti imena, niti številke. Ker ste torej može in hočete postati neodvisni, zapišite takoj zdaj na glasovnico:

ENGELBERT GANGL,
deželni poslanec.

Če bi pa imel kdo že napisanega Jarca, naj prosi nove glasovnice, naj zapiše na njo ime Gangla in naj jo dne 18. oktobra odda zvito skupaj, da ne bo nihče videl, kdo je napisan na njej.

Dolenjski volilci, bodite res može!

Oskrumba šole in cerkve.

Najsvetejši kraji, ki jih ima naše ljudstvo, so gotovo cerkve, kjer prejema ljudstvo čisto resnico in nauke, ki jih je

oznanjeval bog in Jezus Kristus sam. Poleg cerkve je pa tudi šola svetišče, kjer prejemajo nežna in nedolžna srea, naši otroci, prve nauke, kateri se jim globoko utisnejo v dušo.

Kako vzvišeni nauki in kako čista je resnica, ki jo je oznanjeval naš Izveličar; kako blagodejno je vplivala na človeka in koliko sovraštva in gorja je ublažila in omilila. In naš Izveličar sam se je odrekel posvetnemu razkošju in posvetni vladi, ter posvetil vse delo le bogu v čast; sam je učil, odreči se posvetnosti.

In božji hram, ki je namenjen Gospodu, so oskrunili njega namestniki, kajti Kristus ni učil, da naj apostoli in njega namestniki poučujejo v cerkvi ljudstvo o volitvah, temveč, da naj sveta cerkev oznanjuje čisto vero in božje resnice. Sam Kristus je izgnal z bičem iz templja farizeje, ki so oskrunili tempel Gospodov in v njem prekupovali in si delali dobiček; tako bi sam Kristus izgnal iz cerkve danes one, ki mesto svete vere, miru in sprave, ljubezni in usmiljenja, danes na najsvetejšem mestu oznanjujejo boj, se vmešavajo v volitve, v posvetno vlado in oznanjujejo mesto ljubezni in vere — sovraštvo.

Najsvetejši kraj oskrunjuje danes božji namestniki in mesto vere oznanjujejo raz prižnec volilne shode, hujskajo ljudstvo v posvetnih stvareh in prekopujejo na ta način, v hiši Gospodovi — sebi v dobiček.

In ni dovolj, da so oskrunili pri volitvah hišo Gospodovo; ni dovolj, da je »katoliški« poslanec dr. Šusteršič lagal, obrekoval in natoleeval po krivici na shodu na Jesenicah učiteljstvo, da izrablja šolo v politične namene; profesor Jare in duhovnik dr. Lampe sta zadnjič v Beli cerkvi oskrunila šolo, najsvetejši kraj otroške duše.

Tisti »katoliški« poslanci, ki so očitali učiteljstvu, da izrablja šolo v politične namene, so v Beli cerkvi sami sklicali volilni shod v šolo, in s tem jasno pokazali, kdo izrablja šolo v politične namene in oskrunja šolo. In tem obrekovalcem naj ljudstvo da dne 18. oktobra jasen odgovor, da si ne bode volilo profesorja Jarca, ki oskrunja ljudstvu najsvetejše kraje.

Vsakega poslanca pa, ki bi se upal na shodih očitali učiteljstvu, da izrablja šolo v politične namene, naj ljudstvo nažene — kakor tak obrekovalce zasluži!

In tudi našemu poslancu Engelbertu Ganglu so očitali, da je na zborovanju učiteljstva v Novem mestu govoril in oznanjeval krive nauke v šoli. Kolikor se je dalo, se je razpečal dobeseden govor, ki ga je govoril gosp. Gangl, med volilce in kdor si ga želi, naj se obrne na gospoda poslanca in on mu ga gotovo z mirno vestjo preskrbi. In kaj je govoril Gangl o šoli? Dejal je: »Ljudski šoli je naloga, otroke versko - нравno vzgajati« ... — dalje je dejal: »Odprite ljudstvu, doslej tlačnemu in izžemanemu, vrelec izobrazbe —

šolo —, da si ob njem razvije svoje duševne sile in izpriča svojo življenjsko moč na kulturnem polju — narod v plemenitem tekmovalstvu z narodom!« — »Da se naučiš нравno - verske vzgoje, pojdi v šolo k učnikom vere ljubezni in odpuščanja, vere bratstva in ponižnosti, ki je še — na križu viseč — prosil za svoje preganjalce in krvnike, ki ni imel prostora, kamor bi položil trudno glavo!«

Tako dobesedno je govoril Gangl učiteljstvu v Novem mestu in mari naj bode to brezversko, kar mu očita Jare in drugi!? In kaj je še o šoli in vzgoji rekel Gangl? Dejal je: »Mi hočemo нравno-versko vzgojo, ki sloni na nauku božjem: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!«

In dalje je govoril Gangl: »V šoli naj se dvigajo kulturni zakladi, da se ob njih razvijajo duševne moči — politika pa od šole stran, in sicer vsaka politika, tako liberalna, kakor klerikalna! Mi nočemo fanatikov, hočemo pametnih ljudi, ki naj sodijo in mislijo s svojo glavo. Mi učitelji in učiteljice nečemo in ne dopustimo, da bi se ponižala šola v službo tej ali oni političski stranki, temu ali onemu naziranju, kjerkoli in kadarkoli slučajno prevladuje in vleče nerazsodne množice za seboj. Ne! Šola bodi za ljudstvo!«

Tako je govoril naš poslanec Engelbert Gangl, in prof. Jare, dr. Lampe in dr. Šusteršič, kot načelnik S. L. S., ki je izrabila in oskrunila šolo v volilne, politične namene, si upajo Ganglu očitati, da hoče z naprednim učiteljstvom uvesti v šolo brezverski pouk.

To je nesramna laž, to je obrekovanje, to je natoleevanje in ljudstvo bode našim oskrunjevalcem šole in cerkve, ki šole in cerkve izrabljajo v politične volilne namene — odgovorilo s tem, da bode zapisalo na volilni listek:

ENGELBERT GANGL
deželni poslanec v Idriji.

Dolenjski volilci!

Narodno-napredna stranka priredi

štiri volilne shode

in sicer: v soboto, dne 15. t. m. ob pol osmih zvečer v „Narodni čitalnici“

v Novem mestu;

v nedeljo dopoldne ob pol 8. zjutraj v Semiču;

v nedeljo dopoldne ob pol 12. uri v Adlešičih;

in v nedeljo popoldne ob treh v Prelokl.

V Novem mestu bosta govorila deželna poslanca dr. Ivan Tavčar in Engelbert Gangl, na ostalih shodih pa posl. E. Gangl in veleposestnik Julij Mazello.

Klerikalci sami ne marajo Jarca!

Iz najzanesljivejšega vira čujemo, da so se klerikalci v Mirni peči in okolici sami uprli kandidaturi Jarca, da ne marajo voliti njega, ampak da bodo volili Košaka iz Mirne peči. Usiljivega Jarca se torej celo klerikalci otrsajo, naši možje pa bodo ostali zvesti svojemu prepričanju in bodo vsi volili našega kandidata Engelberta Gangla!

Ako se v Mirni peči in okolici upirajo klerikalnemu usiljivcu, ki bi se na škodo našega kmeta potezal samo za koristi farovžev, kaj naj storimo kmetje v novomeškem okraju in v Beli Krajini?

Na dan volitve dokažimo, da ne maramo nikogar, ki se nam vsiljuje! Naš kandidat je Engelbert Gangl! Njega bomo volili!

d »Domoljubove« laži. Zadnji »Domoljub« z dne 13. oktobra je kar preplavljen z lažmi, ki izkušajo ukrasti našemu kandidatu Ganglu dobro ime in ugled med volilci. Na tolika zavijanja in na tolike lumparije je težko odgovarjati. Klerikalna nesramnost se pozna tudi iz tega, da so vse te laži nagromadili in jih razposlali med svet zadnji trenutek, češ, sedaj jih ne bo več mogoče ovreči!

Pa poskusimo!

Laž — klerikalno orožje. Klerikalci pravijo, da ne bodo zvišali deželnih naklad. To pravijo sedaj pred volitvami, ampak po volitvah bodo zvišali deželne naklade od 40% na 70%, ker so vse njihove blagajne prazne in bo treba vsako leto tudi pol milijona kron obresti plačati od 10.000.000 kron posojila, ki ga hočejo klerikalci najeti za svoje nikdar site trebuhe!

Kdor laže, tudi krade, če drugega ne, pa čast. Temu dokaz je župnik Nemanič iz Brusnic, ki je na shodu hotel Ganglu krasti čast, pa ga je Gangl v pričo njegovih faranov postavil na laž, da je Nemanič šel domov ves poparjen.

Gangl — Masaryk. Masaryk je velik učenjak in njegovo življenje je tako vzorno, da mu ne more nihče ničesar očitati. Njegovi otroci, ki so vsi krščeni, so tako lepo vzgojeni, kakor marsikateri duhovnik svojega nezakonskega otroka nikoli ne vzgoji! Župnik Fran Tomašević v Polešniku je svojim nezakonskim otrokom zabil vrat in jih zakopal na svojem vrtu. Zato je bil obsojen v zapor! Takih očetov seveda tudi Gangl ne more častiti!

Gangl — čuden prijatelj kmetov. »Domoljub« pravi, da je v deželnem zboru dr. Novak stavil predlog, da se naj zapre meja in izvoz naše živine in da je tudi Gangl glasoval za ta predlog. Dr. Novak tega predloga nikoli ni stavil, zato tudi Gangl ni mogel zanj glasovati. Pa kaj hoče to klerikalcem! Laž je njihovo orožje!

Nova laž! »Domoljub« pravi, da je v deželnem zboru Gangl predlagal, naj se da volilno pravico vsakomur, ki biva v ob-

čini pol leta. — Ta laž je tako debela, da kar smrdi! Tega ni Gangl nikoli predlagal! »Domoljub« naj priobči stenografični zapisnik o dotični seji, potem se bodo njegovi bralci prepričali, da tudi ta list krade čast!

Še ena laž! Gangl je povedal Jarcu na Radovici, da je za to, da prevzame država vse stroške za šolstvo, da se more potem šola razvijati na podlagi drž. šol. zakona, ki ima v § 3 med učnimi predmeti naveden na prvem mestu verouk, in da ne bo treba kmetu plačevati za šole. — Jarc je tedaj rekel: »To je dragoceno priznanje!« — Sedaj pa laže »Domoljub«, da hoče učiteljstvo izgnati verouk iz šole in samo učiti krščanski nauk po svoje. Kako je pa to mogoče: najprej hoče izgnati verouk, potem ga pa hoče v isti sapi učiti po svoje. To se vidi, da je laž klerikalce tako zmešala, da pišejo strašne neumnosti.

Iz vsega tega je razvidno, da je nasprotnikom svobodnega kmeta laž edino orožje. Z lažjo so zmagovali doslej, z lažjo hočejo zmagati tudi sedaj. Naše ljudstvo naj zapodi take lažnjive izpred svojega praga delat pokoro za laž in obrekovanje. Dne 18. oktobra naj dokaže, da lažnjivec in obrekovalec ne mara. Na volišču naj odda glasovnico in na nji zapisano ime moža poštenjaka, rojenega Dolenjca in Belokranjca:

Engelbert Gangl,
deželni poslanec.

d »Domoljub« obsodil — Šukljeta! »Domoljub« piše, da niso poslanci v zadnjem času nič storili za Belo Krajino in za Dolenjsko. To je res! Ampak značilno je, da je s tem »Domoljub« obsodil svojega privrženca, nekdanjega liberalca in brezverca, a sedanjega klerikalnega plemenitaša Šukljeta, ki je bil do zadnjega časa državni poslanec za Belo Krajino in novomeški okraj! Huda je ta obsodba, ampak popolnoma resnična. Šuklje si jo naj spravi za spomin na tiste čase, ko je bil zadnjikrat državni poslanec in ko je po grdi klerikalni navadi zanemarjal svoje volilce in mislil samo na svojo korist.

d Iz Semiča. Kakor ruski Žid, tako hvali in priporoča zadnji »Domoljub« svojega dičnega Jarca nam Belokranjecem. Pa bi moral vendar vedeti, da mi kinetje ne bomo volili njega, ki pozna tako dobro zapoved o ljubezni do bližnjega, kakor je to pokazal na raznih shodih po Beli Krajini. — Kako moremo mi tako važno mesto, kakor je mandat v državnem zboru, dati v roke onemu, ki blati svoje stanovske tovariše, kakor kak Hudorovič svoje sovrstnike. O, Jarče, le ostanite pri svojih znanih vizitah v Ljubljani. Mi bomo pa dne 18. oktobra glasovali enoglasno za našega rojaka Engelberta Gangla. Pa tudi na njegov shod, ki ga v nedeljo, dne 16. avgusta naš Gangl priredi v Semiču, prihitimo vsi in ne potrebujemo nikakega Lampeta ali Kreka, o katerih se govori, da nas obiščeta, kajti godilo se vam bo ta-

ko, kot pred leti v Starem trgu. Koritovskih laži smo že sili. Če Belokranjec delj zabiti ostane, boljše za vas, ali ni tako, gospodine Lampe? Ali vedite, da se jasni pceli Belokrajini, kar ne bo brez posledice pri vašem koritu. Torej možje volilci, dne 18. oktobra v boj za Gangla! Živio naš Gangl!

d Iz novomeškega okraja. Zajec in dolenjske volitve. Pred vsakimi volitvami pridejo klerikalci in nam obljubujejo, da bo zajec prost. Tudi sedanji kandidat Jarc ni na to pozabil. Dolenjski volilci smo se tem obljubam že tako privadili, da sploh ne opazimo več, da nas klerikalni gospodje s tem le za nos vlečejo. Zajec je njih glavni agitator, in prepričani so, da spravi »frej« zajec vse dolenjske kmečke volilce na klerikalno stran. Vprašam vas, sosedje, ali se bomo res pustili zaradi zajca, da se bodo iz nas norca delali? To je čisto gotovo, da bo zajec enkrat »frej«, saj se na svetu marsikaj predružači. Saj se zgodi celo to, da postane kraljestvo republika, kjer vlada ljudstvo samo. Zato pa na dan volitve pokažimo, da je nam tega dovolj, da se ne pustimo farbat ter volimo za državnega poslanca Engelberta Gangla, učitelja v Idriji. Jarc pa naj gre, če hoče, magari v kloster za kozla.

d Jarčevo junaštvo! Klerikalni kandidat ima toliko poguma, da si niti v svojem rojstnem kraju, v Novem mestu, ne upa napraviti javnega volilnega shoda, ampak kliče samo povabljenе priznane klerikalce na shod po § 2. Ta shod se vrši v nedeljo zvečer na varnem, za zaprtimi vrati! — Naš kandidat Gangl pa ne pozna nobenega strahu. Povsod napravlja javne shode pod milim nebom, da vsak lahko posluša, kdor hoče! Kjer je mirna vest, tam pač ni treba nobenega strahu. Ravno danes ima Gangl javen shod v Novem mestu, Jarc se bo pa skril v Jakačevo hišo, kjer bo pridigoval svojim zvestim. Tako je njegovo junaštvo! Sedaj si pa mislite: Kakšen državni poslanec pa naj bo strahopetni Jarc, ki se še pred volilce ne upa! Kako pa si bo upal pred ministre na Dunaj, če se mu še doma hlače tresejo? Takega poslanca mi nečemo, ker vemo že naprej, da nima nobene korajžje. Taki plašljivi zajci naj ostanejo lepo doma za pečjo!

d Iz Radovice pri Metliki nam pišejo: Vkljub klerikalnemu pritisku bomo vendarle oddali svoj glas za našega rojaka kandidata Gangla. Kar nas je neodvisnih mož, ki mislimo s svojo glavo, bomo vsi volili njega, ker ga poznamo, da je mož dela in odločnosti, ki ima srce za belokranjskega kmeta. Ganglov pokojni oče nam je storil toliko dobrot, da se mu moramo izkazati hvaležne. In to bomo storili s tem, da bomo volili njegovega sina. Naš poslanec naj bo Belokranjec Engelbert Gangl!

d Iz Brusnice nam pišejo: Naš župnik Nemanič je skoraj ves obupan, ker ga je na zadnjem shodu kandidat Gangl vpričo

faranov postavil na laž. To Nemaniča sedaj boli, ko so se farani začeli obračati od njega in bodo volili Gangla. Župnik Nemanič se je sedaj prepričal, da ima laž kratke noge. Mi, njegovi farani, pa ne maramo več zanj, ki sovraži resnico, hčerko božjo! Vsi zapišimo na glasovnico ime: Engelbert Gangl, deželni poslanec!

d Iz Semiča. Vprašamo našega dičnega župana, kako je sestavil volilni imenik, da so v njem osebe, ki niso niti 9 mesecev v Semiču, dočim ni v njem domačinov, ki so stari po 25—26 let in ni nobenega vzroka, da so se izpustili in se na ta način oropali volilne pravice. Gosp. župan, kaka izjema pa je župnik? Ako mislite, da vam bo župnik pomagal pri prihodnji občinski volitvi do županskega stolca, potem se motite. — Sedaj se je vendar enkrat po dolgem času doseglo, da bo prihajal vsak teden enkrat zdravnik v Semič, kar je res velike vrednosti. Samo to še želimo, da bi se ordiniralo v občinski hiši in ne tam, kjer se je zadnjič. Mi sedaj že drugič zahtevamo kot davkoplačevalci, da se vrže iz občinske hiše tisto šaro od izobraževalnega društva, ter naj se uredi soba za zdravnika. Saj ima župnik dovolj sob za svoje backe v farovžu.

d Stopič pri Novem mestu. Ko je naš župnik izvedel, da namerava kandidat Engelbert Gangl prirediti pri »Zajcu« v Velikem Cerovcu volilni shod, je baje izrekel siedeče besede: »Kdor se bo shoda pri »Zajcu« udeležil, ne sme več v mojo cerkev!« Za danes samo pribijemo to govorico. Ko pa dobimo natančnejše podatke, se bomo pa o tem z gospodom župnikom še na drugem mestu pogovorili! Farani naj pa župnika pri volitvah poučijo, ali je cerkev njihova, ali župnikova! . . .

d Iz Orehovice. Zadnjo nedeljo smo pri nas slišali g. Engelberta Gangla, ki se nam je predstavil kot kandidat za prihodnjo državnozbornsko volitev. Gangl nam je v svojem obširnem govoru podal jasno sliko o delovanju naših nasprotnikov v deželnem kakor v državnem zboru. Obrazložil je, kako kruto in čimdalje bolj tišči k tlom našega kmeta davek in naklade, katere nalaga dežela in država. Tega krivi so edino sedanji slabi poslanci, tisti poslanci, ki imajo pred vsakimi volitvami za nos polna usta obljub, tako, da bi imeli mi srečni Dolenjci nebesa že na tem svetu, če bi se res vse izpolnilo, kar nam obljubujejo. Dalje je govoril o militarizmu. Koliko ogromnih milijonov izda naša država za vojaštvo, za nove ladje, za kanone i. t. m. Treba je, da se omeji triletna vojaška služba na dve leti. Omenil je tudi, da se vrše nekje tam v Hagu mirovne konference, na katere pošlje vsaka država svojega odposlanca. Kadar se pa o proračunu oglasi finančni minister, da so blagajne prazne, da jih bo treba zopet napolniti z novimi davki, in kadar se oglasi vojni minister, da potrebuje zopet nekaj sto milijonov za vojaštvo, kanone itd., so vselej klerikalni

poslanci tisti, ki dovolijo ministrom vse brez ozira na to, ali bo moglo ljudstvo plačati ali ne. Finančni minister zahteva vsako leto denarja, denarja in zopet denarja. Ti, davkoplačevalec, plačaj za vojaštvo, plačaj za nove kanone in ladje. Ali išče država denarja pri z denarjem obloženih bogatinah, kapitalistih? Ne! Ona gre v žepe tebi, kmetovalec, ki si s trdom in v potu svojega obraza služiš vsakdanji kruh in si komaj toliko pridobiš s svojo pridnostjo, da preživiš sebe. Kam pa naj gredo otroci? Če bi res ne bilo druge obljubljenе dežele, Amerike, bi moral žalostno poginiti od glada. Premisli, preudari, da če bi imel ti res prave zastopnike v deželni in državnem zboru, tam kjer se delajo postave, bi ti ne bilo treba puščati svoje lastne grude in iti v tujino. Zato pa, ker imaš in jih voliš na komando fajmoštra take poslance, tedaj se ti vedno slabo godi. Mi pa smo sklenili, da bomo na dan 18. oktobra vsi, kakor en mož zapisali na svojo glasovnico Engelbert Gangl, deželni poslanec v Idriji, zato, ker so mu zapupali že nižji sloji, t. j. idrijsko delavstvo, in ga poslali v deželni zbor, da dela za njihove koristi, zato bomo pa tudi mi dolenjski kmetje tako odločni na dan volitve, da bomo brez strahu oddali svoj glas za moža, kateri naj bo v resnici vreden našega zaupanja. Vi pa, kmetje, delajte po svojih močeh, da zmaga naš kandidat!

Dolenjski kmet.

d Iz Mirne peči. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas volilni shod narodno-napredne stranke, katerega je sklical deželni poslanec g. Engelbert Gangl. Shoda se je udeležilo nad 400 volilcev. Ljudstvo je živahno pritrjevalo izvajanju g. Gangla. Trije nevedni petelinčki so se nekaj repenčili, pa to ni motilo splošnega razpoloženja. Debeli kaplan Sever je sicer med shodom zaklical: »Živio Jare!«, toda nikdo ni sledil njegovemu izgledu. Navdušenje za Gangla je veliko in 18. t. m. bo tudi izvoljen z veliko večino. Tudi naš kmet se je vzdramil iz dolgoletnega panja in se otrešel duhovskega vpliva. Sprevidel je, da duhovnik dela le zase in za tiste poslance, ki delajo za duhovnika, nikdar pa ne za blagor župljanov. In tako smo mi kmetje tisti, na katerih račun se maste duhovniki in pa klerikalni poslanci, tretji med njimi pa je država, kateri moramo kmetje plačevati ogromne davke. Smo takorekoč med mlinskimi kolesi, ki nas tarejo, dokler je kaj soka v nas, ko pa nas popolnoma izsesajo, se noben vrag več ne zmeni za nas. Čas je torej, da začnemo sami misliti, in da se ne damo več slepo voditi gospodom iz farovža, ki delajo vedno tako politiko, ki donaša njim koristi, nam kmetom pa škodo.

d Deželni finančni minister in njegov shod v Beli cerkvi. Ker se je naš shod dne 2. otobra pri gosp. Zorku tako sijajno izvršil, se je naš župnik Žnideršič razvnel, ter je nam za dan 9. oktobra priredil iz-

reden užitek in čast, da je imel shod mali Lampe iz Ljubljane, in sicer kar v šoli, in to brez občinskega dovoljenja. Klerikalci upijejo, da je šola posvečena izobrazbi, pa to velja samo za naprednjake, oni delajo pa z njo, kar hočejo. Pa se bomo o tem še pogovorili. Torej takoj po maši, v nedeljo, sta prišla pred šolo g. Tone in Lampek, ter je naš Tone začel nas vabiti na shod, rekoč: »Le noter, le noter, se bomo kaj pogovorili!« Ko pridemo v šolsko sobo, nam predstavi naš Tone Lampeta v vsi njegovi slavi in časti. Toda nič nismo volili predsednika, ampak je šlo vse po domače. Ko je g. krajni šolski nadzornik Mojzelj protestiral proti rabi šole v politične namene, mu je deželni mlinar obljubil kar ječo od 1-6 mesecev. To je lepo od tega človeka; ako se postavi kdo za pravico, takrat pa ta reva kar obljubi luknjo. In ko je ta človek začel svoj govor, to je padalo po teh ubogih liberalcih. Po njegovem mnenju ni večjega lumpa na svetu, kot je liberalec. Pa g. drž. poslanec Hribar, ta je kriv vsega hudega, kar je sploh kje. Ako bi mi Lampetu verjeli, kar je on klobasal, bi mislil, da je čudo, da še niso vseh liberalcev obsodili na smrt in da še puste katere-mu hoditi po svetu. Klerikalci pa da so že toliko dobrega storili, da smo prišli do prepričanja, da so bili naši klerikalci takrat, ko je bog oče svet ustvaril, že poleg ter mu pomagali. Če ni bil drug poleg, deželni mlinar Lampek je bil gotovo. Na vse te stvari je dobil pa on krepke odgovore od g. Majzelja in Zorka ml. Ali naš Tone on ti je bil razjarjen; vpil je vedno »Ven ž njim«, tako da mi je prišlo na misel, da se ravno tako obnaša, kakor farizeji, ko so kričali na Kristusa: »Križaj ga, križaj ga.« Toda opravil ni nič, nobeden se ni upal, da bi ta dva »razgrajaca« kot ju je imenoval Lampek, postavil pod kap. Še sevski Bobič, ta »izredni katoliški mož« se vkljub škripanju z zobmi ni osmelil ter je dal duška svoji jezi samo v pošteno kletvi. Bobič! škoda, da ju nisi vrgel ven, ko bi bil to storil, bi te bil Tone gotovo na kosilo povabil, ter bi ga bila pila, da bi pošteno »barko« vozil. In ko je Lampek nehal klobasati, je dobil besedo gospod Majzelj, ki mu je v stvarnem pobil ves govor točko za točko, ter slednjič opisal delovanje našega Toneta v korist našo, ki obstoji v tem, da bi nas obral za vse, ter bi nas najraje, kakor se je pri neki priliki izrazil, slekel kožo in jo dal v stroj. To je bil hud poper za Lampeta in Toneta, ki jima je kar sapo zaprl. In ko je g. Majzelj končal, je šla večina volilcev za njim iz šole, tako da je ostalo v šoli od 60 zborovalcev samo 15. Pa še ti bi bili ušli, ko bi jih ne bil Tone prestregel. Iz tega se vidi, da je Lampe dosegel vse drugačen uspeh kot je nameraval in ta je, da bomo dne 18. t. m. vsi volili in na glasovnice napisali Engelbert Gangl, deželni poslanec v Idriji.

Lampe se bode pa premislil, ali bo še kdaj prišel v Belo cerkev.

Pazite na glasovnice!

Napredni kmetje, ne dajte glasovnic nikomur iz rok! Tega nima nihče pravice zahtevati od Vas! V torek jih oddajte volilni komisiji, drugemu nikomur!

Dolenjski novičar.

d Iz Vač. Prenehali so za kratko dobo glasovi iz našega gorskega kota. Skoro bi kdo mislil, da smo spali. Pa nismo spali, ampak delali smo mirno in vstrajno, za probujanje našega nezavednega ljudstva. Da se zopet oglašamo javno, je vzrok naš kaplan Majdič, ki ne more mirovati. Vse mu je napoti, zdaj ta, zdaj oni naprednjak, zdaj »Sokol«. Čim bolj pa črti Sokole, temveč članov pristopa. To so odločni možje in fantje, ki se ne marajo klerikalizmu uklo-niti. Čast zavednim Sokolom. Torej fantje in možje, na noge, ni se nam bati! V »Domoljubu« se naš kaplan radi Jakopičevih pune s tinto umiva. Bodi mu še enkrat povedano, da je res hodil k Jakopičevim puncam v vas in jih je objemal. To ostane pribito, naj kar prinese nagrado, če ne bo izvedel še lepše reči. Gospod Majdič, če se bode bolj prali, bolj boste črni. Kar se pa tiče »Domoljubovih« dopisov, pa nima nič pomena, ker vsak pameten človek ve, da v njih ingoli vse polno laži.

d Z Vač se nam piše: Letošnja zvezda repatica je povzročila po celem svetu dokaj razburjenja. Da tudi nam naprednim Vačanom in okoličanom ni prizanesla, se razume. V podobi raznih posvečenih in neposvečenih govornikov - hujškačev je ošvrkala s svojim dolгим repom vsakega, kdor ne trobi v Majdičev »čukarski« rog. Naš kaplan misli, da imajo njegove besede premalo uspeha, zato prireja pogostoma shode, ter kliče na pomoč take govornike, kateri imajo najboljši talent za hujskanje proti naprednjakom. Vabi pa le svoje strogo zaupne može, kakor: Bazistov France, veliki Gašper in drugi. Nas volilce našega deželnega poslanca dr. Zajca pa prezira, česar mu pa prav nič ne zamerimo, kajti taki shodi so le za take, za katere morajo drugi misliti, sami pa le kimajo. Mi pa mislimo in delamo po lastnem prepričanju in pameti, zato nas pa Majdič neprenehoma opleta s svojim posvečenim bičem v »Domoljubu« in »Slovenca«. Tudi Boltatu Pepe nas večkrat rešeta, toda iz njegovega rešeta pademo vedno nazaj na napredno polje. Ker ima na dan 24 prostih ur, zato datira vsak brezpomembni dogodljaj, ter ga ob primerni priliki obelodani z namenom, spraviti nas ob dobro ime in poštenje, kar se mu pa kljub vsemu trudu ne bo posrečilo, ker ljudje nas bolje poznajo, kakor njega, ki se je pri nas komaj do-

bro ogrel. Šteje si v sveto dolžnost katoliškega duhovnika, da mora vsako številko »Domoljuba« napolniti z izbruhi, ki njegovemu stanu ne delajo posebne časti. Zato vsako malenkost ponavlja po desetkrat, kakor stara klepetavka na zapečku. V svoji domišljavosti nas dolži vseh mogočih in nemogočih reči, za katere šele po njegovih dopisih izvemo. Ker se za vsako stvar toliko briga in je tako »kunjšen« in vsega-veden, naj nam pove, kdo je dne 8. septembra v jutro ponesnažil prag hiše tukajšnjega posestnika in kdo je nosil stranišče k šolskemu pragu. Menimo, da tako neumen ni, da bi mislil, da so to storili naprednjaki. Zato pa obdržite »stranko stranišča« za-se, ker diši čisto po vaše. Res, priden je Majdič in veliko si prizadeva, toda njegova želja je prevelika, da bi se mogla izpolniti, kajti možje v naši vrsti stojijo pretrdno, da bi jih vrgla sapa, ki pripiha od Čemšenika. Ako bo nadaljeval svoja pota, bo imel dobiček le njegov oproda Reberšek, ker je zaslužka zelo potreben. Če se mu po njegovi zlobnosti tudi posreči, spraviti od nas nekaj celi občini priljubljenih oseb, naj ve, da bodo preje tudi njemu »Čuki« zapeli odhodnico, predno bo nam zmanjkalo gradiva in dopisnikov »Slovenskega Doma«.

d Iz Sodražice. Kako vsestranska je izobrazba pristašev klerikalne stranke, kaže nastopni slučaj. V našem trgu imata dva boljša posestnika spuščalne bike. Eden teh posestnikov pa ni menda prav dobro zapisan pri našem vzor-katoliku, zato mu niti tega ne privoščijo, da bi imel njegov bik kaj opraviti. Nedavno sreča naš stari prijatelj kmetico, ki žene kravo k biku v vas. Ustavi jo ter povpraša, kam gre tako hitro s kravico. Žena mu pove kaj in kako in da pelje kravo k posestniku K. Sveti mož pa ji takoj odsvetuje, rekoč: »Nikarte tam, ker je liberalec, raje jo ženite tja ali tja, kjer bo bolj gotovo postala breja.« — »Tako?« odvrne žena, »mislila sem, da mi boste svetovali, naj jo peljem k vam ali pa v župnišče. Ker mi pa tega niste svetovali, jo peljem k posestniku K., čeravno je, kakor pravite, liberalec.« Da, ta dogodbica je značilna za razmere na Slovenskem. Takozvani »katoličani« ločijo zdaj že bike in krave v klerikalno in liberalno stranko. Potrebno bi bilo, da bi zopet prišel Kristus na svet, da bi z bičem nagnal skrunilce svojega imena in popačevalce njegovih nauk.

d »O trojici od Sv. Trojice pri Mokronogu!« Pri nas imamo dve trojici. Prva je v farnem altarju in po nji se imenuje fara; druga pa se nahaja v farovžu in obstoja iz teh-le kosov: Kobaučkov Francelj (po domače »farucelj«), potem kaplan in župnik. Ta trojica bo rešila slovanstvo in krščanstvo. Predzadnjo nedeljo so naš prevzvišeni gospod fajmošter razgrajali na prižnici čez »Slovenski Dom«. Obsodili so nas uboge naročnike in čitatelje skoraj na »gavge«. Prinesel je na prižnico članek iz

»Slovenskega Doma«, v katerem je govor o peklu. Dokazoval je med mešanico, ki naj bi se imenovala pridiga, da je »Slovenski Dom« brezverski list in brezverci njegovi naročniki. Seveda je pa dokazati in dokazovati dvoje. Kadar ga bo zopet prinesel na prižnico, naj nam prebere tudi kaj o »župniku morileu«. Resnica v oči bode, kaj ne »trojica«? To pa je, ker si upa »Slovenski Dom« povedati o črnih suknjah resnico, zato se ga boje! Ker pa nismo tistih misli, da bo čitatelje »Slov. Doma« odnesel vrag na vilah v pekel, in »Lažiljubarji« pa da pojdejo gorki v nebesa, zato jih bo v prihodnje naš napreden list še bolj potipal. In čeprav župniku, kaplanu in Farucu počti žolč!

d Št. Rupert. Čim bolj navdušen »Čuk«, tem hujši pretepač. Tako je pri nas v Št. Rupertu in tako je gotovo tudi drugod. Odkar imamo »Čuke«, ni pri nas miru, Klatijo se ponoči okrog in tulijo, kakor divja zverina v afriških gozdih. Če pa pride človek z njimi v dotiko, je v nevarnosti, da ga ubijejo. Zgodilo se je že parkrat, da so bili »Čuki« obsojeni radi pretepov, pa vse nič ne pomaže. Ni še tako dolgo, ko je zopet neki »Čuk« pokazal svojo čukovsko izobrazbo. Neki 50letni mož je dotičnega »Čuka« posvaril, naj nikar vedno ne nadleguje nekega dekleta, ker je v Marijini družbi. »Čuk« se mu pa odreže, rekoč: »Saj so nam kaplan dovolili, da smemo ljubiti, kar nas je pri »Orlih«, ker za nas ni nobenega greha, samo da njim damo svetle kronce. Saj so zapeli naš kaplanček: »Le pridno vsi šparajte, — pa svetle kronce meni dajte; — srebrna kupim vam kolesa, — ki vas popeljejo v nebesa. — Vseh smrtnih vas odevem grehov, — ki ste jih storili s svojo Misko.« Na te besede mu mož odgovori, da se tako govorjenje ne spodobi za poštenega mladenciča. Divji »Čuk« pa udari s tako silo moža po glavi, da je bil takoj krvav. Zato svetujemo pametnim očetom, naj nikar ne puščajo svojih sinov k »Čukom«, ker se tam nič dobrega ne navadijo.

d Velika Loka. V sredo, dne 12. oktobra smo imeli občinske volitve. Dosedanji odbor je bil ves v klerikalnih rokah, a v sredo so pokazali volilci, da se več ne pokorijo farovškemu povelju. Zmagali so v treh podobčinah v tretjem in prvem razredu. V tretjem razredu so kandidirali vsi klerikalni prvaki, župnik Povše, dosedanji župan Kek in druge brihtne klerikalne glavičice, a tudi teh se volilci niso strašili in dali so Povšetju in njegovim pristašem strašansko nezaupnico. Izvoljeni so sami naši pristaši. Kako so se imeli trije v farovžu, ne vemo, to pa vemo, da so klerikalci z največjo naglieo zapustili volišče z dosedanjim županom vred, ki od sedaj naprej tudi v odboru ne bo sedel. Prihodnjič poročam, kako se je nekdo iz Belšince vasi pripravljaj za župana.

d Št. Peter pri Novem mestu. Naš župnik je zares neumoren agitator za naš

list. Zadnji dopis je zopet na prižnici prečital ter ga po svoje zavijal. Kako je že rekel dr. Sušteršič v deželni zboru? Da ni res, da ni res, da bi naša duhovščina zlorabljala svojo cerkveno avtoriteto v politične namene. Res predrzna in nesramna trditev. Take nečuvne strahovlade kakor jo je vzpostavila kranjska duhovščina po cerkvah, po celem svetu nima. Sveti prostori se ponižujejo v čisto navadne agitačne lokale. Da se spozna vsa brezmejna nesramnost tega početja, treba vpoštevati, da duhovnik v cerkvi lahko kogar hoče poljubno napada in zasramuje, ne da bi mu mogel in smel napadanec odgovoriti. Kajti če bi mu odgovarjal, bil bi kaznovan radi motenja verskih obredov. Pa pravijo da je vera v nevarnosti. Kdo jo pa spravlja v večjo nevarnost kakor ravno naša duhovščina s tem, da na tako grd način skruni svete prostore. Če bo šlo tako naprej, bodo pa kmalu kar volilne shode, sejme in bogvekaj še prirejali po naših cerkvah. Le tako naprej, gospodje, pa si boste sami izpodkopali tla pod nogami. Kar se pa tiče našega lista, se pa gospodu župniku najtoplejše priporočamo za nadaljnjo reklamo.

d Iz Krmelja pri Št. Janžu. »Statut der Bruderlade für den Braunkohlenbergbau in Johannesthal der Johannestraler Kohlen-gewerkschaft. Karmel 1910.« Imenovano knjižico je založila šentjanska premogovniška družba. Poleg nemškega besedila je na drugem mestu slovenski prevod; umerjeno je popolnoma po kopitu pravil združene bratovske skladnice za rudnike trboveljske premogokopne družbe. Obsega ravno tako 88 §, ki se čisto vjemajo, le slovensko besedilo je tu in tam spremenjeno v bolj razumljivo in pravilnejše. Zadnji dodatek III. je bil odobren že 14. junija lanskega leta, a pravila so začeli deliti med člane bratovske skladnice v Krmelju šele preteklo nedeljo. Morda bi še sedaj ležala kje založena, da se ni pričelo drezati radi tega pri rudarskem glavarstvu. § 23 določa za člane v prvem razredu provizijo 200 K. Ravno člani pa, ki so v prvem razredu in ki jih je pretežna večina, so izpostavljeni gotovo največji nevarnosti pri delu. V slučaju, da izgubi pri rudniku delavec roko ali nogo ali pa kako drugače postane nezmožen služiti si vsakdanji kruh, dobi 200 kron letne provizije. Ne dosti manj zasluži priden rudar en mesec. Mesečno dobi provizije prvega razreda torej 16.66 K; da se s tem dandanes človek ne more nikakor živeti, je jasno in pohabljenec je primoran mučiti se še celo življenje, če le more, ali pa zgrabiti za beraško palico. Kakor sploh za vsa vprašanja, ki so prav važna za rudniško delavstvo, tako se zanima tudi za bratovsko skladnico sploh in še posebno v Krmelju premalo. To se na posameznikih rado hudo maščuje, kar ve gotovo vsak dobro, ki je izgubil pri rudniku svoje zdravje ali pa kak ud, da je potem vse življenje navezan na pičlo podporo iz bratovske skladnice. Stroga

so določila glede pomaknjenja v višji provizijski razred. Pravila bratovskih skladnic so v splošnem zrela za reformo, če hoče ta naredba res vršiti v popolnem obsegu naloge, ki jo določa zakon. O bratovski skladnici v Krmelju je „Slovenski Dom“ nekoč že nekaj ne posebno laskavega povedal. Na občnem zboru se je zahtevalo pojasnila in opravičbe. To se je obljubilo pa ne storilo. Zato bo koristno in umestno, če se člani v bodoče za bratovsko skladnico bolj zanimajo, kakor do sedaj.

d V Dobravi pri Škočljanu je bil v nedeljo, dne 9. oktobra otvorjen nov most preko Krke. Govornika sta bila dr. Seb. Elbert, prošt novomeški in dr. Lampe. Seveda se je zadnji zopet hvalil, kaj je vse dosegel v deželni zboru. Pregovor pravi, da vsak berač hvali svojo malho. — Vprašamo pa tedaj, kdo je bil oni, ki je denar brojil, da se je zgradil most? Umevno zopet, da le ubogi kmet.

d Mož z dvema ženama. Pišejo nam iz Črnomlja: Res lep je zakonski stan, če živita mož in žena v slogi. Ali nesreča nikoli ne počiva. Mož umre in žena ostane s par otroci sama. Kaj ji je storiti? Zdravnik časa ji zaceli srčno rano in ona si želi drugega moža. Kadar ga dobi, obhajajo navadno kaj kmalu poroko. V današnjih razmerah pa to ni več tako lahko. Kaj se je pripetilo nedavno v Črnomlju? Neka vdova si je izbrala vdovca, ki ji je ugajal. Njegova žena je umrla v Ameriki. Prinesel je s seboj mrtvaški list, ki ga je napravil Amerikanec, ki je pokopal ženo. Šla sta k župniku Kubineku. Vse v redu. Že sta bila oklicana. Župnik odpotuje. Kaplan bi moral poročiti. Iskal je mrtvaški list, a ni ga bilo. Takoj brzojavi župniku, a odgovor je bil ta, da morata s poroko počakati, da se župnik vrne. Med tem časom pa se neka ženska zmislila ter gre v župnišče naznaniti, da ima baje ženin v Ameriki še dve živi ženi. To je veljalo. Župnik — tisti župnik Kubinek, ki je bil sprva z mrtvaškim listom zadovoljen — odredi, da morajo biti štirje možje podpisani. Človek bi si mislil, treba bo poslati list v Ameriko v podpis in potem bo takoj poroka. Naš župnik pa menda ni mislil tako: kajti povabil je nevesto k sebi ter jo nagovarjal, naj ne vzame tega, češ, da je prestar zanj. Rekel ji je tudi, da ji bo par otrok na . . . , potem pa umrl, kajti star mož nima drugega kot dušo. Ne moremo si drugače misliti, nego da je ustanovil župnik posredovalnico za ženitev, a ne za druge, ampak zase. Ob priliki sta bila zopet oba pri župniku. Ko sta se vračala, ju nekda vpraša, kdaj bo poroka. Ženin pravi: »Meni se zdi, da bi jo župnik najraje sam vzela.«

d Vinski pridelek Dolenjske je to leto tako slab, da nekateri, ki bi morali pridelati navadno 200 do 300 vedrov, pa imajo samo 2 in še teh ne. Kaj pa drugi, ki so prej pridelali 5 vedrov? Izgubilo se je

toliko, da nimajo niti škoreci in kosi, katerih je tu polne jate. Ubogi dolenjski kmet ima že zopet nesrečo. Sedaj naj bi se zavzeli klerikalni poslanci in mu pomagali, ko imajo vendar vedno polno obljud!

Gorenjski novičar.

g Št. Vid. Glava je odletela — pa ne kakemu na smrt obsojenemu hudodelcu, ampak »Mizarski zadrugi« v Št. Vidu. — Njen načelnik jo je popihal kar skrivoma v Ameriko, in tako je sedaj zadruga brez glave. Ta falitna zadruga je bila že lani na robu propada in zato ni čudo, da je poglala načelnika v Ameriko, kamor bežijo vsi »pufarji«. Sicer pa načelnik Bergant ni toliko kriv, kajti mož je duševno omejen revež in je ravno tako potreben za v Ameriko, kakor so potrebni razni Kozlarji, Jani, Jančiči i. t. d., ki sicer v gostilni zelo pogumno vpijejo nad farji, a pred pogledom Klanfarjevim in Zabretovim se jim pa kar tresejo njihove široke hlače in hipoma jim zmanjka sape in besede. Kje pa tiči pravi vzrok zadružnega propada? Kratak odgovor: Klanfar in Zabret imata v zadrugi prvo besedo, s tem pa je povedano vse. Seveda so pri zadrugi sami revčki, kajti drugače bi vendar vprašali Zabreta in Klanfarja, kakšna mizarja sta pravzaprav ta dva, da hočeta vladati v mizarski zadrugi. A so lepo tihi. In kakor so nekaj za Kozlarjem dolg plačali, tako ga bodo tudi sedaj. No, Zabret in Klanfar že vesta, kakšne koštrunčke imata okrog sebe. Pred časom je bil član zadruge nek mlad mož, ki ni drugega zakrivil, kakor da je znal s svojo glavo misliti ter jim gledal nekoliko na prste. Pa so rovali in rovali toliko časa proti njemu, da so mu vzeli nadzorništvo zadruge, narkar je potem mož sam odstopil. Ni čudo. Razmere, kakoršne so vladale v zadrugi, se morajo vsakemu pošteniaku studiti. Vdrugo pride še mnogo zanimivosti na dan, za danes povemo le toliko, da je zadruge vzela »griža«.

g Št. Vid nad Ljubljano. Izginil je brez sledu Zabretov katoliški steber Ivan Bergant iz Dravelj. Vzrok ljubosumnost v zakonu. Možakar je bil načelnik falitne mizarske zadruge v Vižmarjih in član krajnega šolskega sveta, v katerem je predstavljal zastopnika Dravelj. Občina Dravlje ni z njegovim odhodom ničesar izgubila, ker kot član krajnega šolskega sveta ni zastopal koristi svojega okoliša, temveč je bil le zvest Zabretov kimovec, kar se je pogosto izkazalo.

g V Št. Vidu se zadnje tedne precej razširja epidemična bolezen griža, ter je v zadnjem času pobrala že 8 oseb, več jih je pa nevarno obolelo. Ker se bolezen prav rada zanese po šolskih otrokih, apelujemo na šolsko oblast, da s poukom preneha dotlej, da se razširjajoča bolezen omeji.

g Iz Sore. Župnik Finžgar že kliče nazaj oblačne dni iz preteklih časov, katerih nismo in ne bomo pozabili; posledice trpimo še vedno. Molčali smo, ko je Finžgar hodil od hiše do hiše, zbirajoč za popravo cerkve, in je osebno kolikortoliko moralno pritiskal na naše žepe. Molčali smo tudi takrat, ko je oddajal cerkvene sedeže, pri tem pa pozabil, kdo je svoj čas ob zidanju nove cerkve se za tisto posebno trudil. Molčali smo, ko je ustanovil živinorejsko zadrugo, sam pa se je spozabil, da je izrekel ob neki priliki: »Saj mi ni za zadrugo nič, marveč za to, da pridobim ljudi.« Tudi takrat se nismo oglasili v listih, ko je ta neodkritosrčni Finžgar kandidiral na klerikalni podlagi v odbor »Kmetijske družbe«. Da nam pa vabi dr. Kreka na shodo, to mora odpreti poslednjemu možu oči, da spozna Finžgarjev značaj. Gospod Finžgar, ali vam ni znana tista rabuka v Preski pred šestimi leti, ki je povzročila tak pretep, tožbe, stroške, ječe, solze? Takrat je popolnoma nepoklicano prišel ta dr. Krek v Presko na shod in nam je očital, da imamo zaplankane oči. »SLS.« naj poskrbi, da se regulira deroča Sora, da nam ne pobere še teh njiv, kar jih imamo v dolini, izobraževali se bomo pa že sami brez dr. Krekovih plank, pa tudi brez vašega hinavskega lovljenja — pristašev. Mi Finžgarja opozarjamo, da privabi kmalu s takim postopanjem na se oblačne dni, imamo precej kanonov tudi mi, ki so že nabasani.

Notranjski novičar.

n Iz Borovnice. Pretečeni teden od 2. do 9. t. m. je naša kmetijska podružnica priredila sadno razstavo v dvorani izobraževalnega društva. Uredila sta jo prav pregledno g. podžupan, Fr. Suhadolnik, in g. nadučitelj J. Žirovnik. Pokazala je, da imamo pri nas obilo lepega namiznega sadja in da bi se ga še več lahko pridelalo. Dne 9. t. m. nam je o sadjarstvu predaval strokovni učitelj Frane Zdolšek z Grma. Prijatelji parmen, beleflerov, kanadskih in blenhajmskih rajnet jih lahko še nekaj dobe po 16 vi. kilogram. Prodaja jih Ivan Mavec, posestnik v Borovnici.

n Polhov gradec. Naš župnik Čibašek čutil je potrebo, da je na notico o njegovem ravnanju s hlapcem poslal »Slovenskemu Domu« popravek, ki je pa vse preje kot stvaren. Mi smo pisali, da je župnik prodal vse meso od ponesrečene telice po 1 K kilogram, kar ga ni doma porabil, on pa pravi, da je dobil zanje le 49 kron, dasi je bila telica vredna 170 K. Tu je mogoče dvojje: ali je bila telica toliko manj vredna, ali pa je doma toliko mesa porabil, da mu je prodano prineslo tako majhen skupiček. Veseli nas pa, da je naš članek prinesel hlapcu zaslužen plačilo. Ljubše bi nam bilo, da bi župnik ne dal povoda javno ožigosati nepravilno

njegovo ravnanje, pa upamo, da bode koristilo za drugič.

n Iz Dolov pri Idriji. Dne 7. t. m. je umrl Anton Hladnik, posestnik v Doleh. Bil je vzoren kmetovalec in zvest pristaš narodne napredne stranke. Naj v miru počiva!

n Javna ljudska knjižnica in čitalnica v Dol. Logateu se je preselila 9. t. m. v hišo št. 26, kjer je vrli g. nadpoštar, g. Adolf Mulley, »Sokolu« zastoj prepustil malo sobico, za kar mu izreka odbor najtoplejše zahvalo. Čitalnica se je nahajala do sedaj pri županu br. Korenčanu, ki misli svojo hišo popolnoma prezidati in kjer odpre potem svojo trgovino gosp. Avgust Kraigher iz Postojne, ki je pred kratkim prevzel glavno zalogo tobaka v Logateu. Pripomniti moramo pri tej priliki še enkrat, da je »Javna knjižnica in čitalnica« v Dol. Logateu, katero vodi in vzdržuje »Sokol«, pristopna vsakomur, tudi če ni član tega društva. Knjižnica vsebuje že čez 300 knjig zabavne in poučne vsebine, v »Čitalnici« je pa 12 časopisov na razpolago. Sedaj, ko se bliža zimski čas in namerava »Sokol« knjižnico zopet spopolniti, bodo bralci gotovo še z večjim zanimanjem segali po lepem in koristnem branju.

Politični pregled.

Goriški deželni zbor.

Dne 5. oktobra se je sešel goriški deželni zbor, dne 8. oktobra ga je vlada že zaključila. K temu koraku je vlado prisililo nezaslišano postopanje slovenskih klerikalcev in laških liberalcev napram slovenskim naprednjakom. Na Goriškem so kaj čudne razmere. Tam so že nekaj let tesno zvezani slovenski klerikalci in laški liberalci. Duša te čudne zveze je slovenski duhovnik Gregorčič, ki se je iz golega sovraštva do slovenskega naprednega ljudstva zvezal z najhujšimi sovražniki slovenskega naroda. Slovenski katoliški duhovnik se zveže z laškim liberalcem, da uniči slovenskega naprednjaka. Ali ni to nekaj ostudnega? Ta katoliški duhovnik je že lansko leto v zvezi z laškimi liberalci provzročil, da so se razveljavile volitve slovenskih narodno-naprednih poslancev. Vršile so se nato druge volitve, ki so seveda stale deželo lepe tisočake. Klerikalci so napeli vse sile, da vržejo narodno-napredne kandidate, toda ljudstvo je zopet poslalo v deželni zbor vseh pet naprednjakov, katerim so bili slovenski klerikalci in laški liberalci razveljavili mandate. In v prvi seji, ki se je vršila po omenjenih volitvah, dne 5. t. m. so slovenski klerikalci v zvezi z laškimi liberalci na predlog slovenskega duhovnika Gregorčiča zopet vrgli iz deželnega zbora vseh pet slovenskih naprednjakov. Vočigled toliki nasilnosti vlada gotovo ni mogla nič drugega storiti, kakor zaključiti deželni zbor.

Delegacije.

Dr. Šusteršič se umiče. V zadnji številki »Slov. Doma« smo rekli, da bo moral dr. Šusteršič kot zastopnik kranjske dežele v delegacijah pokazati, ali je zastopnik slovenskega naroda, ali je pa vladen hlapec. Možno pa nima korajže pokazati niti enega niti drugega, kajti on ne mara zastopati Kranjske dežele. Imel bi poročati v najvažnejšem odseku, to je v odseku za zunanje zadeve. Dr. Šusteršič je pa izjavil, da ne mara govoriti v tem važnem odseku. Pravi, da ima v kranjskem deželnem zboru preveč dela. Zakaj se pa pusti ta človek voliti za državnega poslanca, ako nima časa, da bi zastopal kranjsko deželo? Njegovi volilci, komandirani od duhovnikov, mu bodo seveda dali za njegovo »izvrstno« zastopstvo zaupnico. Res lepe ljudi so poslali klerikalni volilci na Dunaj. Kadar je treba zastopati koristi slovenskega ljudstva, pa pravijo ti »ljudski« poslanci, da nimajo časa. — Nekaj groznega nam kažejo številke, ki jih je predložil delegatom minister zunanjih zadev. Iz teh števil je razvidno, da je vlada porabila v skupne vojaške namene 1907. leta 434,524.713 K, 1908. leta 542,389.330 K, za leto 1910 pa se izkazuje potrebščin 674,677.665 K. Izdatki so se torej pomnožili v treh letih za 240,152.952 K. To je grozno! Kam bomo prijadrali, če bo šlo to tako naprej?

Portugalska republika.

Prevrati, kakršen se je zgodil minuli teden na Portugalskem, so navadno v zvezi z dolgotrajnimi boji in z ogromnimi izgubami na življenju, kakor tudi na imetju. Na Portugalskem pa je šlo vse gladko izpod rok, skoro nikakih resnih bojov ni bilo in prebivalstva ni zadela nikaka izguba na premoženju. Bilo je mrtvih morda kakih 100 oseb, kar je prava malenkost z ozirom na velikanski preobrat. Nehote se nam sili vprašanje, kaj je vzrok, da so imeli republikanci tako lahko delo. Odgovor na to je zelo lahek. Ljudstvo se je naveličalo delati za druge. Ljudstvo je plačevalo ogromne davke, kralj pa je zapravljaj iz ljudstva izprešani denar s svojimi ljubici. Kraljeva mati je bila še večja zapravljivka, kajti pariške šivilje so ji pošiljale račune za njene obleke, račune, ki so znašali do stotisoče frankov. Vsi ti računi so se plačevali z denarjem, ki ga je moralo na davkih plačevati portugalsko ljudstvo. Vse to pa je bilo ljudstvu dobro znano. Da je postalo ljudstvo nezadovoljno z dosedanjimi razmerami, k temu je mnogo pripomogla tudi duhovščina. Duhovščina je hotela vedno dobro živeti, brez ozira na to, če ima obubožani kmetič kaj deti v skledo, ali nič. Glavno je bilo duhovščini, da je bila ona sita. Ker je duhovščina videla v kralju svojo najboljšo zaslombo, zato se je vedno kazala silno navdušeno za kralja. Kraljeva vlada je vedno podpirala duhovščino, duhovščina pa kralja, njegovo žlahto in njegove

privržence. Vsi ti so podpirali drug drugega v odiranju portugalskega naroda. K obubožanju ljudstva so zelo mnogo pripomogli tudi številni samostani. Saj vsakdo ve, da samostani samo izkoriščajo in izsesavajo ljudstvo. In v mali Portugalski je bilo okrog dva tisoč samostanov. Koliko ljudi je paslo lenobo po teh dvatisoč samostanih in vse te ljudi je moral preživljati portugalski narod. Ali je torej čudno, če so Portugalci končno uvideli, da tako ne more iti dalje. Vsakdo se naveliča delati za druge in tako so se naveličali delati za kralja in njegovo žlahto ter za duhovščino tudi Portugalci. Pritisk na žep ljudstva je bil od vseh strani tolikšen, da je vsakdo komaj čakal, da pride do spremembe. In ko se je pokazala zvezda - rešiteljica v podobi revolucije, v podobi republike, tedaj je ves narod prestopil na stran republikanskih voditeljev. Zato se je storil velikanski preobrat tako naglo in skoro brez prelivanja krvi. Kralj je uvidel, da živa duša ne mara več zanj, zato je zapustil svojo domovino, ter se s svojo materjo podal proti Angleški. Da se je ljudska jeza obrnila tudi proti duhovščini, ni nikak čudež, saj je bila duhovščina stolatja pijavka na ljudskem telesu. Zato se pa more zgražati samo kak zabiti klerikalec, ako ljudstvo tu in tam nažene kakega duhovnika. Dobri stari zlati časi so seveda za duhovščino minili, posebno lenuharjenju po samostanih bo nova vlada napravila konec. Jezuitom, ki so najhujši sovražniki človeštva, je vlada že ukazala, da morajo zapustiti Portugalsko. Od republikanske zmage na Portugalskem si obetajo velike koristi pristaši republike tudi po drugih državah. Po španskih mestih so republikanci slovesno obhajali ustanovitev republike na Portugalskem. Pravijo, da pride zdaj Španija prva na vrsto, da postane republika, potem pa pride na vrsto Italija. Začasni predsednik portugalske republike je vodja republikancev, Braga. Ko bo vse urejeno, bo ljudstvo samo volilo, koga hoče imeti za predsednika. Skoro gotovo je, da bo z ogromno večino izvoljen Braga.

Po svetu.

Deček — morilec svoje ljubice. V vasi Heidenheim na Bavarskem je imel 16-letni kmečki sin ljubavno razmerje z domačo deklo Ano Held. Ko je dekla priznala fantu, da se čuti mater, jo je ta v postelji zadavil in njeno truplo ponoči pokopal na polju svojega očeta. Sedaj so dobili že razpadlo truplo; fant je priznal svoje dejanje.

Menihi roparji in morilci.

Ljudje, ki poznajo samostansko življenje, so že davno prepričani, da se nikjer tako grdo ne krade bogu čas, kakor po sa-

mostanih in da ni nikjer dobiti toliko hinavščine, kakor v hišah postopaštva, to je v samostanih. Tudi to se je vedelo, da menihi ne živijo posebno npravno, ampak da so podvrženi raznim grehom, ki so posvetnim ljudem popolnoma neznani. Vse to se je vedelo! Da pa je doma po samostanih tolikšna pokvarjenost, kakor se je te dni odkrila v samostanu v Čenstohovu na Ruskem Poljskem, tega bi nikdo ne bil verjel. V Čenstohovu je stara, slavna božja pot s čudotvorno Marijo, kamor je vsako leto romalo na tisoče pobožnega poljskega naroda. Varuh romarske cerkve in čenstohovske Matere božje je tamkajšnji samostan, ki ima vsako leto od romarjev ogromne dohodke, kajti v Čenstohov ne roma samo revno poljsko ljudstvo, marveč tudi bogato plemstvo. Menihi so imeli vsako leto bogato žetev, dasiravno so vedno lenobo pasli, dobro jedli in pili. Tudi Mati božja je bila bogato obdarovana. Bila je vsa v zlatu in srebru, na glavi je imela zlato krono z dragimi kamni. Dragocenosti, ki jih je imela Mati božja na sebi, so bile vredne več milijonov rubljev. V neki noči pred kakima dvema letoma pa je vsa zlatnina in srebrnina z zlato krono in demanti vred izginila z Matere božje. Vsa Poljska je bila razburjena, vse je mrzlično iskalo drznih cerkvenih roparjev, toda vse iskanje je bilo zaman. Pred nekaj dnevi pa so prišli roparjem na sled. Bili so menihi, ki bi morali čuvati nad čudotvorno Marijo. Vodja roparskih menihov je bil menih Mačoh. To je zverina v meniški podobi, kajti menih Mačoh ni samo oropal Mater božjo, on je umoril celo lastnega brata, ker se je bal, da bi ga ne izdal. Iz tega meniha odseva vsa pokvarjenost samostanskih prebivalcev. Menih Mačoh se je pečal z bratovo ženo, potem pa jo je pregovoril, da mu je pomagala pri umoru svojega lastnega moža. In s to žensko se je potem vlačil menih po mestih, ter zapravljaj denar, ki ga je pokradel v cerkvi in v samostanu. Obdolžen je tudi, da je spravil s truplom več menihov na drugi svet, ker se je bal, da bi ga ne izdali.

Meniha Mačoha so zaprli v Krakovu, takoj ko je izstopil iz vlaka. O tej stvari poročajo listi sledeče:

Zaslišanje cerkvenega roparja in morilca meniha Mačoha je prineslo nova razkritja. Mačoh je izpovedal, da je bila milostljiva čenstohovska Mati božja že dolgo časa brez pravih dijamantov in zlata, kajti menihi so pobrali z nje že zdavna vse dragocenosti, zlato, dijamante in bisere, ter jih nadomestili s ponarejenimi. Prave drage kamene, briljante in bisere pa so razprodali. Aretirana sta bila še dva druga meniha čenstohovskega samostana.

Mačoh je priznal nadalje, kako je umoril svojega brata. Od začetka se je zagovarjal, da je umoril svojega brata v pijanosti, pozneje pa je priznal, da se je brata bal, da bi ga ne izdal, da ga je dal radi tega poklicati k sebi v noči med 24.

in 25. julijem, da ga je tam z vinom opojil in ko je bil brat že pijan, je vzel sekiro, ter mu z njo prebil lobanjo. Ker je bil kljub temu brat še živ, ga je dal še v sv. poslednje olje in ker je bil le še živ, ga je pričel nato daviti in ga z rokami zadavil. Mačoh je potem vtaknil umorjenega brata v neki star otoman, katerega je prej razdejaj. Potem je dobil voznika in ta mu je potem peljal ponoči stari otoman do barja, kjer je potem vrgel otoman z bratovim truplom vred v vodo. Voznik mu je moral pri križu priseči, da ne bo nikdar nikomur o tem ničesar povedal, češ, da je to, kar je videl ponoči, v interesu svete katoliške cerkve.

Menih Mačoh je imel z ženo svojega brata že prej ljubavno razmerje in je radi tega napravil tako, kakor da je bila že prej poročena. Mačoh je zlasti v Krakovu potratno živel z njo.

Mačoh je povedal, da so posamezni romarji darovali čenstohovski cerkvi jako visoke vsote, po 10, 100 in tudi 1000 rubljev so dali posamezniki kot dar cerkvi v roke menihov, toda ti so te cerkvene darove razdelili med seboj, tako da si je vsak lahko mnogo prihranil in so bili posamezni menihi tudi precej bogati. Mačoh n. pr. si je pridobil na ta način v par letih 15.000 rubljev. Razventega je ukradel nekemu sobratu, ko je umrl, obligacije v vrednosti 5000 rubljev.

Ko so Mačoha peljali iz preiskovalne dvorane v zapore, je imel v rokah molitvenik in je med potoma venomer mrmral: »Hudiču sem v krempljih! Hudiču sem v krempljih!« — Ko so ga privedli v zapor, se je mirno vsedel in pričel iz molitvenika moliti.

Pater Mačoh se izgovarja pri zaslišanju, da ga je k tatvini in njegovim dejanjem zapeljal pater Vasil, ki je tudi sam soudeležen na tatvinah, češ, da denar, ki se steka v samostan, ni priorjev, temveč last samostana, torej tudi last vseh menihov v samostanu. Mačoh v svoji celici v zaporih neprestano moli. Njegova svakinja in ljubica je — kakor se je izkazalo — noseča.

Služkinja aretočane Mačohove ljubice je izpovedala, da je jako potratno živila. Pred nedavnim časom si je na primer kupila za svoje bogato urejeno stanovanje klavir za 1000 rubljev. V bankah ima naložene velike vsote.

Policija je aretirala tudi več njenih sorodnikov. Najmlajša njena sestra je pobegnila. Policija je odvedla Mačohovo ljubico na sodišče v Čenstohovu. Na poti je čakalo na njo več tisoč ljudi, ki so jo hoteli linčati. Žandarmerija je le z velikim naporom to preprečila in jo privedla v zapore.

Menihu Mačohu so odvzeli vsled brzojavne papeške ekskomunikacije duhovniško obleko. Mačoh bo izročen v 6. tednih ruskim sodiščem.

Policija je izsledila pri Mačohovi svakinja in ljubici za mnogo tisoč čenstohovskih dragocenosti. Ona je že priznala, da je postopala z Mačohom dogovorjeno, zanika pa, da bi bila vedela za umor svojega moža.

Policijska preiskava je dognala, da je tudi prejšnji prior čenstohovskega samostana z imenom Reiman bil soudeležen na tatvinah. Mačoh je kradel tudi iz samostanske blagajne, in sicer s pomočjo ponarejenih ključev.

Policija si ne upa prepeljati prizadetih menihov iz čenstohovskega samostana v zapore čenstohovskega sodišča, ker se boji, da bi razjarjeno ljudstvo jej ne iztrgalo osumljencev iz rok in jih ubilo.

V vasi Prosovice v bližini Čenstohova je policija našla od Mačoha ukradene dragocenosti iz čenstohovskega samostana, ki so vredne več milijonov kron. Bile so zakopane v zemljo.

Samostanska preiskava v Čenstohovu je dognala, da so mnogi menihi občevali z mestnimi lahkoživkami, zlasti v Varšavi. Pri enem menihu so našli nad 200 ljubavnih pisem. Nek drug menih je omožil svojo prijateljico, ter ji dal 60.000 rubljev dote. Menihi so si dajali dolge dopuste, katere so preživeli največ pri svojih ljubicah v Varšavi, kjer so živeli jako kavalirsko. Imeli so namreč tam svoje lakaje in ekvipaže.

Policija je dognala, da so Mačoh, pater Vasil, pater Izidor in še nekateri patri kar na debelo kradli iz zakladnice, v kateri so se nahajale dragocenosti na milijone. Ukradene dragocenosti so deloma nadomestili s ponarejenimi, če je pa katerikrat postala kaka tatvina očitna, so takoj razupili, da je kak posvetnjak moral to ukrasti.

Sodna komisija je dognala, da so za te tatvine vedeli tudi nekateri njih sobratje, da pa so glavni krivci te pomorili, ker so se bali, da bi jih ne izdali.

Varšavski škof Zietovedski je dal nalog, da se v znak žalosti zakrije soha čenstohovske Madone s črnimi preprogami.

Odgovori na vprašanja. I. T. v L. Za osebo, ki se vsled starosti ne more sama preživljati, mora skrbeti občina. — Podpora gasilnim društvom dajejo nekatere občine in deželni odbor. Ako je društvo res potrebno pa nima sredstev za nabavo orodja, naj se obrne s prošnjo na občino in na deželni odbor. — J. L. v S. V. Radi pragov (švelerjev), Vam ne moremo imenovati nobenega trgovca, ker bi sicer drugi mislili, da agitiramo za dotičnika. Tudi ne moremo vedeti, kateri lesni trgovec bi jih najbolj plačal. Po našem mnenju plača še najbolj železniška uprava. Morda bi bilo dobro, če se v tej zadevi obrnete do Vašega poslanca. — Dopisnike opozarjamo, da romajo dopisi brez podpisov v koš.

Listnica uredništva.

Mnogo dopisov smo morali radi pomanjkanja prostora odložiti. List je premajhen. Razširjajte ga, da ga bomo mogli z novim letom povečati.

Izdajatelj in urednik Ivan Bavdek.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 8. oktobra 1910.

Trst: 12, 44, 4, 32, 38.

Linc: 28, 12, 29, 59, 40.

Dvignjene v sredo, dne 12. oktobra 1910.

Praga: 68, 14, 88, 82, 61.

Le po knjigi

ki jo je izdala Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici zamoreš pravilno pripravljati Pe-kate. Zahtevaj jo, pošlje se ti zastonj.

18 43 10 32

Namesto 40 kron, samo 6 kron!

Lovski čop od divje koze

(Gensbart), podoben jelenjemu čopu, nov, prav lep, 16 cm dolge dlake, s prav lepo cevko iz starega srebra in s Hubertovim križem, skupaj samo 6 K. Dlaka pod jamstvom prirodno pristna in sivkasta. Priložnostni nakup, po povzetju pošilja 99

Fenichel, Dunaj IX., Altmuttergasse 33/V.

Edina slovenska kislá voda

Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšim planinskimi kislimi vodami, in je

izbornó zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izbornó zdravilna, temveč je tudi osvežujoča 94 8-3

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomostu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbníštvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kisló vodo.

Umetno in stavbinsko ključarstvo

Maks Križe v Postojni

se priporoča slav. občinstvu za izdelovanje vseh vrst ograj n. pr. za žarhe, grobove, balkone, stopnice, verande, mreže za vrata, raznovrstna vrata, svetiljke za grobove, stojala za cvetlice ter žične ograje, vseh vrst štedilniki ter njih potrebščine.

:::: Preračuni naprej. ::::

!! Cene solidne !!

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrsne kakovosti

prodaja tovarna blagajn M. Adlersflügel

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug itd.
21 42-25

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino

najboljše sredstvo. 47 32 20

4 steklenice (5 kg) franko K 4.—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v

Moč! gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete SLADIN, to je dr. pl.

Zdravje! Trnkóczyja sladni čaj.

En zavoje velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

,. v Ljubljani zraven rotovža. .

Posestvo

Prodá se posestvo p. d. pri Burkelcu, Vrhovo pri Radečah na Dolenjskem in sicer poslopje ob glavni cesti v dobrem stanju z dobro obiskano gostilno, dalje 9 oralov zemljišča, namreč dobro zaraščen gozd, njive, travnik itd. Cena zelo nizka. Več se poizve ravnotam ali pa pri

Matevžu Pečarju

v Dolenjem Boštanju, p. Radna pri Sevnici.

Žrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	40	1	60
1 " " " II. " . . .	1	20	1	40
1 " " " III. " . . .	1	08	1	28
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	40
1 " prašičjega mesa (svežega) . .	1	80	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	00	2	20
1 " koštrunovega mesa . . .	1	12	1	20
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	40	2	68
1 " masla šrovega . . .	2	15	2	40
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	2	00
1 " slanine prekajene . . .	2	00	2	—
1 " sala . . .	1	92	2	—
1 " surov. margarinskega masla .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinskega masla .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	8	—	10
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . .	2	87	3	10
1 piščanec . . .	1	—	1	40
1 golob . . .	—	40	—	44
1 raca . . .	2	—	2	20
1 gos . . .	—	—	4	20
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	5	—	7	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	37	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	37	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	50	—	—
100 " " " " 6 . . .	28	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	25	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	15	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	36	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	33	—	—	—
100 " ržene moke . . .	27	—	—	—
1 l fižola . . .	—	18	—	80
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	36	—	40
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	22	50	—	—
100 " rži . . .	17	60	—	—
100 " ječmena . . .	16	40	—	—
100 " ovsá . . .	18	80	—	—
100 " ajde . . .	20	50	—	—
100 " prosa belega . . .	18	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	15	20	—	—
100 " krompirja . . .	6	60	6	60

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 10:50 do 12 K
Cena mehkeemu lesu 8:50 do 9 K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena	4	—	7	50
" slame	3	—	7	40
" stelje	2	50	3	00

Parna opekarna

77 Josip Lavrenčič v Postojni 109

priporoča razno opeko, kakor zarežani strešnik I. in II. vrste, strojni strešnik (kavler), strojna korita (žlebake), opeko za tlak in zidno opeko najboljše kakovosti, po nizkih cenah in v poljubni množini.

Umetna gnojila

za jesensko, kakor tudi spomladansko gnojenje ima vedno v zalogi po najnižjih cenah:

Milan Žnidaršič

Matenja vas - Prestranek

Na zahtevanje dobi vsak zastoj in franko brošurico:

„Navodilo za umetno gnojenje.“

Kaličeva sol. Kaljni.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 5.000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (Lastna hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

74 20-10

Popravila in preobleke točno in cenno.

Popravila in preobleke točno in cenno.

Najcenejše solnčnike in dežnike

domačega izdelka priporoča

3 52-31

Josip Vidmar

— v Ljubljani —

Pred Škofijo 19,

Stari trg 4,

Prešernova ulica 4.

Posojilnica v Ribnici

reg. zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po

4 3/4 %

Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Ima na razpolago

526

.. domače hranilne pušice ..

jako pripravne, da se navaja mladino na varčevanje.

Posojila daje na osebni kredit in proti .. vknjižbi proti 5—6% obrestovanju. ..

Vplačani deleži koncem leta 1909

40.630 K

Rezervni zaklad koncem leta 1909

167.218 K

Vinske sode

nove iz klane in žagane domače in slavonske hrastovine izparjene in ovinjene, porabne takoj za vsako vino prodaja zadruga

Agro-Merkur v Ljubljani.

Kupujte pri narodni trrdki domači izdelek.

Umetna gnojila

kakor žlindro, kalijevo sol, kajnit, rudninski superfosfat naročite za pomladansko gnojitev **takoj** pri zadrugi

Agro-Merkur v Ljubljani.

Moko

otrobe in druge mlinske izdelke izvrstne kakovosti dobavlja zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Vino

kakor ljutomersko, haloško, bizeljsko, dolensko, metliško, vipavsko, goriško, istrijansko, zanesljivo pristno, izborno kapljico dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Kose:

iz najboljšega avstrijskega jekla, ki ustreza različnim željam posameznih pokrajin, kaljene in klepane, ponuja 10 48-37

zadruga Agro-Merkur

po najnižjih cenah. — Vsaka kosa ima vtisnjeno ime »Agro Merkur«.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa

K 81,116.121-11

upravnega premoženja

K 20,775.510-59

Obreštuje hranilne vloge

po **4¹/₂ %**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obreštuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad

kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄ % z ¹/₂ % na amortizacijo ali pa po 5¹/₄ % brez amortizacije. Na menice pa po 6 %. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. In od 3.—4.

3 52-41